

September 2022

Jaarrapportage 2021

Wet afbreking zwangerschap (Wafz)

In deze factsheet staan de cijfers over de zwangerschapsafbrekingen in abortusklinieken en ziekenhuizen in Nederland en de BES-eilanden in 2021. Deze klinieken en ziekenhuizen leveren deze cijfers elk kwartaal aan bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ). De Wet afbreking zwangerschap (Wafz) verplicht hen hiertoe.

2021 was het tweede jaar waarin COVID-19 het leven beïnvloedde door bijvoorbeeld tijdelijke lockdowns en beperkingen in internationaal reizen.

Tegelijk met deze factsheet zijn op [onze website](#) de kerncijfers van de afgelopen vijf jaar gepubliceerd en een overzicht van de definities en alle Wafz registraties over 2021.

Totaalcijfer abortus verder gedaald tot 31.049; ook abortusratio gedaald

In 2021 werden in totaal 31.049 zwangerschapsafbrekingen uitgevoerd, 315 minder dan in 2020. Het aantal zwangerschapsafbrekingen bij vrouwen die in Nederland wonen was 28.089, dat is 443 minder dan in 2020.

In 2021 was het aantal geboortes hoger dan in voorgaande jaren. Doordat het aantal zwangerschapsafbrekingen tegelijkertijd, in hetzelfde jaar afnam, daalde de abortusratio van 169 in 2020 naar 157 in 2021. De abortusratio is het aantal zwangerschapsafbrekingen per 1.000 levend geboren kinderen in het betreffende jaar.

De meeste zwangerschapsafbrekingen in absolute zin waren net als vorig jaar bij vrouwen woonachtig in de provincies Noord- en Zuid-Holland. Relatief gezien vond bij vrouwen uit Flevoland het hoogste aantal zwangerschapsafbrekingen plaats.

Meer zwangerschapsafbrekingen bij buitenlandse vrouwen¹

In 2021 werden in totaal 31.049 zwangerschapsafbrekingen uitgevoerd. Daarvan vielen 2.954 behandelingen in de categorie 'buitenlandse vrouwen'. Dat zijn er 136 meer ten opzichte van 2020. Het aandeel van deze categorie komt daarmee op 9,5%.

Daling aantal zwangerschapsafbrekingen bij tieners stagneert

In 2021 waren er 2.383 afbrekingen bij tieners (tot 20 jaar), 28 meer dan in 2020. Sinds 2002 vertoonde het aantal afbrekingen bij tieners een dalende lijn. Het aantal zwangerschapsafbrekingen bij tieners steeg in 2019 voor het eerst sinds jaren. Opvallend in 2021 is de toename bij tieners onder 15 jaar, deze categorie is om die reden aan de tabel Kerncijfers toegevoegd.

Zowel absoluut als relatief gezien vonden de meeste zwangerschapsafbrekingen plaats bij vrouwen in de leeftijdscategorie 30 tot en met 34 jaar, kort daarop gevolgd door de leeftijdscategorie 25 tot en met 29 jaar. Afgelopen jaren was dit andersom.

¹ Buitenlandse vrouwen: Categorie vrouwen zonder Nederlandse zorgverzekering, denk aan buitenlandse vrouwen die voor een abortus naar Nederland afreizen, arbeidsmigranten of buitenlandse studenten. Vooralsnog is aparte registratie niet mogelijk voor vrouwen woonachtig op de BES-eilanden, zij worden tot op heden geregistreerd bij de optie 'ander land' en vallen daardoor volledig in de categorie 'buitenlandse vrouwen'.

Kerncijfers zwangerschapsafbrekingen

Jaarlijks rapporteert de inspectie over de zwangerschapsafbrekingen. Het gaat om afbrekingen tot 24 weken zwangerschapsduur². In navolging van de Wafz zijn abortusklinieken en ziekenhuizen verplicht ieder kwartaal deze behandelingen aan de inspectie te melden. De registratie heeft een dekking van 100%.

Kerncijfers zwangerschapsafbrekingen in Nederland	2020	2021
Aantal zwangerschapsafbrekingen	31.364	31.049
- Bij Nederlandse vrouwen	28.532	28.089
- Bij buitenlandse vrouwen	2.818	2.954
- Onbekend	14	6
Abortuscijfer	8,9	8,7
Aantal zwangerschapsafbrekingen per 1.000 vrouwen 15-45 jaar		
Abortusratio	169,2	156,5
Aantal zwangerschapsafbrekingen per 1.000 levendgeborenen		
Zwangerschapsduur bij de afbreking		
- Eerste trimester t/m 12 ⁺⁶ weken	26.688	26.290
- Tweede trimester 13 t/m 23 ⁺⁶ weken	4.676	4.759
Zwangerschapsafbrekingen bij tieners < 20 jaar	2.355	2.383
- Waarvan bij tieners < 15 jaar	58	101
Aantal zwangerschapsafbrekingen in een abortuskliniek	28.383	28.094
Aantal zwangerschapsafbrekingen in een ziekenhuis	2.981	2.955
Behandelwijze		
- Instrumentele behandelingen	2.388	1.084
- Medicamenteuze behandelingen	9.750	10.664
- Combinatie medicamenteus/instrumenteel	19.198	19.298
Anesthesie		
- Lokale anesthesie	3.805	3.152
- Intraveneuze anesthesie	18.084	17.529
Zwangerschapsafbreking op basis van resultaten prenatale diagnostiek (ex otb)	7,0%	10,6%
Vrouwen met één of meer complicaties bij de behandeling	2,5%	2,6%

Abortuszorg in Nederland

De abortuszorg in Nederland is geregeld bij wet. De Wet afbreking zwangerschap (Wafz, 1984) <https://wetten.overheid.nl/BWBR0003396/2020-03-19> bepaalt het kader waarbinnen de zorgverlening kan plaatsvinden. Een instelling moet over een vergunning in het kader van de Wafz beschikken om een zwangerschap te mogen afbreken.

Jaarlijks maakt de inspectie de aan de Wafz gekoppelde registraties openbaar. U vindt alle rapportages [op de website van de inspectie](#). Het aantal zwangerschapsafbrekingen ligt al jaren rond de 30.000 per jaar. Ruim 90% vindt plaats in abortusklinieken, de overige zwangerschapsafbrekingen in ziekenhuizen.

Zwangerschappen kunnen medicamenteus, instrumenteel of gecombineerd worden afgebroken. Bij de instrumentele of gecombineerde behandelingen krijgt de vrouw meestal sedatie (PSA) of algehele anesthesie. Ook lokale anesthesie met verdoving van de baarmoederhals is mogelijk.

Zwangerschapsafbrekingen naar duur en leeftijd

Van alle zwangerschapsafbrekingen vond 65% plaats in de eerste acht weken (tot en met zeven weken en zes dagen) van de zwangerschap. En 19% later in het eerste trimester. Vijftien procent van alle afbrekingen vond plaats in het tweede trimester (vanaf 13 weken).

In 2021 waren 2.383 afbrekingen een tienerzwangerschap (tot 20 jaar), waarvan 101 bij meisjes jonger dan 15 jaar. De meeste zwangerschapsafbrekingen (24%) vonden afgelopen jaar voor het eerst plaats bij een categorie vrouwen, van 30 tot 35 jaar.

Locatie zorgverlening

Het overgrote deel van de zwangerschapsafbrekingen vond plaats in abortusklinieken: 90,5%. Het aandeel van ziekenhuizen bleef met 9,5% stabiel. Ziekenhuizen in Nederland hebben allemaal een Wafz-vergunning. In 2021 waren daarnaast 16 abortusklinieken³ en twee zelfstandige behandelcentra actief met een Wafz-vergunning.

Behandeling en nazorg

De behandelwijze voor zwangerschapsafbrekingen is in de loop van de jaren wat vaker medicamenteus: 34% in 2021, in 2020 was dat 31%. In 2021 vond bij 67% van de zwangerschapsafbrekingen een vorm van pijnstilling plaats, die in 57% van de behandelingen intraveneus was. In hetzelfde jaar trad bij 2,6% van de vrouwen met een zwangerschapsafbreking één of meer complicaties op. Hierbij ging het meestal om een incomplete abortus en soms om overmatig bloedverlies. In 2021 verwezen de abortusklinieken 43% van de bij hen behandelde vrouwen voor nazorg naar de verwijzer (meestal de huisarts). Voor anti-conceptie verwezen de abortusklinieken 49%⁴ van de bij hen behandelde vrouwen naar de huisarts.

² De zogeheten 'late zwangerschapsafbrekingen' (vanaf 24 weken) worden gemeld bij de Beoordelingscommissie Late Zwangerschapsafbreking en Levensbeëindiging bij pasgeborenen <https://www.lzalp.nl>

³ Daarnaast heeft Women on Waves voor haar zellijacht 'Adelaide' een vergunning in het kader van de Wafz.

⁴ In de factsheet Jaarrapportage 2020 is abusievelijk 5% in plaats van 51% opgenomen.